

Novinky zahraniční knihovnické literatury

86. BAKKER, Trix

La bibliothèque virtuelle : Le partage des ressources documentaires [Virtuální knihovna : Sdílení dokumentových zdrojů] / Trix Bakker

In: Bull. Bibl. France. - [Paris]. - 0006-2006. - 44, č. 2 (1999), s. 77-82. Lit., pozn.

Autorka (z Nizozemské královské knihovny) přináší množství informací o současném stavu nizozemského knihovnictví, resp. elektronické infrastruktury umožňující širokou dostupnost bibliografických informací, sdílenou katalogizaci, meziknihovni výpůjční služby a fungování Nizozemského souborného katalogu. Podíl na vysoké úrovni elektronizace má středisko pro automatizaci a propojení knihoven PICA, fungující již od roku 1978. PICA je např. iniciátorem vytváření virtuální sítě knihoven (OBN), která umožňuje online přístup do řady nizozemských katalogů a databází, do zahraničních článkových databází, od roku 1997 i k elektronickým dokumentům s možností simultánního prohledávání několika databází (služba PiCarta) atd. PICA je dnes systémem propojeným se zahraničím i organizačně - její technickou infrastrukturu přijaly v 90. letech např. Deutsche Bibliothek, systém HEBIS (Hessisches Bibliotheksinformationssystem), od roku 1997 se model PICA uplatňuje ve stovce francouzských univerzitních knihoven. Autorka připomíná další nizozemské aktivity zaměřené na vytváření elektronických či virtuálních knihoven: sdružení DELTA (pro oblast vědy), projekt DutchESS (systém umožňující sdílet internetové zdroje pro vysoké školství a vědu), participace na evropských programech. Kromě těchto konkrétních informací jsou v článku zajímavé obecnější úvahy týkající se technologických změn a jejich vlivu na funkce knihoven, působení politické a ekonomické situace na podmínky, v nichž knihovny pracují, nutných změn v koncepcích budování fondů (sdílená a koordinovaná tvorba fondů), potřeb analyzovat vlastní služby, do hloubky poznávat potřeby uživatelů, soustřeďovat se na kvalitu a spolehlivost informací atd.

87. BAZIN, Louise

Élaboration d'une grille de sélection des sites web : Projet collectif du réseau de la santé et des services sociaux de la région de Montréal [Vytvoření tabulky pro hodnocení zdrojů na webu : Společný projekt sítě zdravotnických a sociálních služeb regionu Montréal] / Louise Bazin

In: Bull. Bibl. France. - [Paris]. - 0006-2006. - 44, č. 2 (1999), s. 73-76. Lit., tab.

Již v polovině 90. let vláda Quebecu konstatovala, že reforma zdravotnictví a sociálních služeb není možná bez všeobecného využívání nových informačních technologií. Ministerstvo zdravotnictví a sociálních věcí pak v letech 1996-97 pracovalo na vytváření rezortní integrované telekomunikační sítě. Součástí akce se stala výuka k plnohodnotnému využívání internetu; zvláštní pracovní skupina se zároveň zabývala strategií rozvoje dokumentových zdrojů a možnostmi jejich společného síťového využívání (bylo realizováno několik projektů, z nichž jako nejvýznamnější je uvedena bibliografická a informační databáze sítě zdravotnictví a sociálních služeb „Réflexes“; <http://www.rss06.gouv.qc.ca/reflexes.html>). Uskutečnění programu však bylo provázeno silnými redukcemi rozpočtů v rezortu - tím výrazněji se projevila potřeba vytvořit hodnověrný nástroj pro ověřování pertinence zdrojů na webu a tím napomoci racionálnějšímu využívání informací. Takovým metodickým nástrojem se může stát tabulka, kterou autorka předkládá jako výsledek činnosti zvláštní pracovní skupiny. Tabulka - schéma obsahující přehled kritérií, jež by měla být při hodnocení zdroje sledována - je doprovázena komentářem popisujícím postup vytváření tohoto nástroje a citacemi publikovaných kladných ohlasů; přicházejí z Kanady i z Francie a dokumentují možnosti použití této metodiky i mimo sféru zdravotnictví a sociálních služeb.

88. BILIŃSKI, Lucjan

Narodowy Zasób Biblioteczny - od koncepcji do realizacji [Národní knihovní fond - od koncepce k realizaci] / Lucjan Biliński

In: Bibliotekarz. - [Warszawa]. - 0208-4333. - č. 4 (1999), s. 12-15. Lit. 6.

Idea vytvoření Národního knihovního fondu (Narodowy Zasób Biblioteczny - NZB) není v Polsku nová, objevila se již v roce 1977 a získala podporu. Tato koncepce nebyla sice upravena zákonem, ale pojem NZB se záhy objevil v oficiálních dokumentech - poprvé ve směrnici z 26. dubna 1979 týkající se specializace knihoven. Již v roce 1978 se konala první porada ředitelů 50 knihoven zainteresovaných na vytváření NZB. Pro tehdejší koncepci NZB bylo charakteristické provázání s národním informačním systémem SINTO (Państwowy System informacji naukowej,

techniczej i organizacyjnej), oborová specializace fondů a zřetel k jejich ochraně. Nově je NZB definován v knihovnickém zákoně z 27. června 1997. Zákon zdůrazňuje, že ochrana národního dědictví patří k nejdůležitějším úkolům knihoven, které mají ve svých fondech písemné památky nebo jiné dokumenty historické, kulturní či umělecké hodnoty. Navazující směrnice Ministerstva kultury a umění z 24. listopadu 1998 definuje NZB, cíle a podmínky jeho budování (včetně úplné dokumentace a organizace informačního systému o NZB), zdůrazňuje nutnost mimořádné ochrany NZB a vyjmenovává prvky či způsoby této ochrany. V září 1998 byla jmenována Rada pro záležitosti NZB. V článku je uvedeno složení Rady a její úkoly, kritéria pro účast knihoven v NZB (zajímavá je poznámka, že do jinak mezirezortně pojatého plánu nemohly být z formálně právních důvodů začleněny knihovny církevních institucí, neboť podléhají kanonickému právu) a vyjmenovány knihovny, jež byly do NZB zapojeny na základě posuzovacího řízení v Radě pro NZB. Zvláštní funkci má v realizaci programu Národní knihovna ve Varšavě, jejíž ředitel je předsedou Rady NZB.

89. BREDICHINA, N. A.

Oblastnaja naučnaja biblioteka na puti k virtual'noj publičnoj biblioteke : opyt i problemy [Oblastní vědecká knihovna na cestě k virtuální vědecké knihovně : zkušenosti a problémy] / N. A. Bredichina

In: Inform. Bjul. Ros. Bibl. Assoc. - [Sankt-Peterburg]. - č. 12 (1998), s. 182-186.

Autorka popisuje zavádění automatizace v Novosibirské oblastní vědecké knihovně, přičemž se soustřeďuje na vybudování internetové studovny. Knihovna získala první počítač v roce 1991, postupně vybudovala lokální síť pracovních stanic a v roce 1996 otevřela studovnu nazvanou „Internet pro všechny“ s dvanácti uživatelskými počítači. Tento projekt se uskutečnil v součinnosti s novosibirskou pobočkou Sorosovy nadace (Open Society Fond) a v návaznosti na jeho podporu budování internetové sítě Novosibirského vědeckého střediska (Academgorodok Internet Project; jde o Sibiřské oddělení Ruské akademie věd). Tento projekt, jehož základní etapa byla realizována v letech 1995-1996, znamenal připojení třiceti akademických ústavů včetně akademické vědeckotechnické knihovny (GPNTB SO RAN) a některých kulturních a vzdělávacích institucí Novosibirska k internetu a jejich vybavení počítači (celkem kolem 2500 stanic). V Akademgorodku byl vybudován Centrální uzel sítě, jehož úkolem je rozvoj sítě, technická podpora a vzdělávání personálu. V něm byli také vyškoleni pracovníci internetové studovny oblastní vědecké knihovny. Tato knihovna dnes prezentuje na webu svůj elektronický katalog, plánuje vystavení katalogu „Sibirika“, skenování novosibirských novin první poloviny 20. století atd. Jako metodické ústředí oblasti se zabývá automatizací městských a okresních knihoven a vytvářením oblastního informačního systému.

90. CARRASCO, Laura Ortega - VANDERKAST, Egbert Sanchez

The information professional in a networked society [Informační specialista ve společnosti propojené počítačovou sítí] / Laura Ortega Carrasco, Egbert Sanchez Vanderkast

In: Aslib Proc. - [London]. - 0001-253X. - 50, č. 5 (1998), s. 95-99. Lit. 24.

Mexičtí autoři se zabývají důsledky rozšíření počítačů v každodenním životě a zejména v knihovnách: užívání výpočetní techniky prokázalo rozvoj možností uchovávání, organizování a vyhledávání obrovského množství informací ve velmi krátké době, komunikace mezi uživateli byla navíc usnadněna síťovým propojením, což vedlo k transformaci způsobu, jak knihovny poskytují informace, i způsobu, jak je uživatelé vyhledávají. Organizace poznání a znalostí je nutná, jinak budou uživatelé nuceni trávit mnoho času při vyhledávání požadovaných informací. V tom jim mohou napomoci informační specialisté, pokud zvládnou stále rychleji se rozvíjející informační techniku. V posledních letech se funkce informačních specialistů dramaticky změnila - z osob půjčujících knihy se stali uznávanými prostředníky mezi informacemi a uživateli. Všichni ale tuto úlohu personálu knihoven neuznávají (např. v Latinské Americe). Společnost změnu informační služby požaduje, aniž by však uznávala knihovnu jako aktivního činitele ve společenském systému a podporovala nutnou infrastrukturu, která by uspokojila požadavky uživatelů. Knihovny musí čelit názoru, že jsou v úpadku z příliš rozsáhlého používání počítačů; uživatelé mají zároveň představu, že počítačové sítě okamžitě vyřeší jejich informační problémy. Jiní se domnívají, že kyberprostor nahradí funkci knihoven a že knihovny brzy zmizí. Tyto úvahy ovlivňují rozpočty knihoven, které se snižují a tím se snižuje i schopnost knihoven uspokojovat informační potřeby svých uživatelů. Autoři v těchto souvislostech analyzují problém informační společnosti v epoše globalizace, připomínají 17 prvků charakteristických pro informační společnost (formulovaných Yoneji Masudou) a uvádějí předpoklady, jež by měl splňovat informační specialista. Stručně charakterizují vzdělávací iniciativu FID zaměřenou na profil informačního odborníka (Synergistic training programme).

91. DAWSON, Brian

Lessons in local democracy from Scandinavia [Skandinávské lekce z místní demokracie] / Brian Dawson

In: Public Libr. J. - [London]. - 0268-893X. - 14, č. 1 (1999), s. 30-31.

Britský autor shrnuje poznatky ze své návštěvy ve Finsku, Švédsku a Dánsku, kde se seznamoval s provozem občanských informačních center, jejich napojením na knihovnické služby a vzájemným vlivem těchto center a

orgánů místní správy. Zjišťuje, že jako služby občanům při potřebě informace jakéhokoli typu (od sociální pomoci, daní, zamluvení vstupenek, kontaktu s místním činitelem, péče o děti nebo seniory až třeba k jízdovému řádu) tato občanská informační centra fungují vzorně díky vyškolenému personálu a napojení na internet a na různé místní sítě, ale spolupráce s knihovnami ve většině navštívených středisek chybí. V závěru autor vyvozuje podněty pro práci obdobných služeb v Británii a pro aktivizaci knihoven.

92. DÖLLGAST, Brigitte

Bibliotheken in der Krise : Situationsbericht aus Kuba [Knihovny v krizi : Zpráva o situaci na Kubě] / Brigitte Döllgast

In: Bibliotheksdienst. - [Berlin]. - 0006-1972. - 33, č. 2 (1999), s. 245-249.

Během své služební cesty na Kubu v únoru 1998 navštívila autorka článek několik veřejných, univerzitních a vědeckých knihoven. Na základě rozhovorů s knihovníky podává obraz neutěšené situace v doplňování, vybavení a službách těchto knihoven, vyvolané především kritickým nedostatkem financí. Hlavní knihovny v Havaně (Národní knihovna, Ústřední knihovna univerzity a Ústřední knihovna pro vědu a techniku) jsou popsány co do rozsahu fondů, automatizace a finančních možností v současnosti i výhledově. Závěrem autorka stručně referuje o přípravě knihovníků na univerzitě v Havaně.

93. DRYZEK, Helena

Institut naučnoj, techničeskoj i ekonomičeskoj informacii v Varšave : praktika raboty v uslovijach rynočnoj ekonomiki [Ústav vědeckých, technických a ekonomických informací : práce v podmínkách tržní ekonomiky] / Helena Dryzek

In: Nauč.-techn. Inform. Ser. 1. - [Moskva]. - 0548-0019. - č. 6 (1999), s. 14-17.

Ředitelka Ústavu vědeckých, technických a ekonomických informací ve Varšavě (IINTE) popisuje hlavní směry činnosti této státní vědeckovýzkumné instituce, která existuje od roku 1950 (pod dnešním názvem od roku 1971) a je řízena Ministerstvem hospodářství. Ústav je jedinou polskou organizací, která se zabývá problémy vědeckých informací v jejich souhrnu - od teoretických otázek po praktické uplatnění informačních technologií. Ústav po několika desetiletí plní funkce národního člena FID, spolupracuje s UNESCO (je národním distributorem souborů Mikro CDS/ISIS a IDAMS), s FAO, je ústředním zpracováním polské verze MDT, připojuje se k řešení projektů Evropské unie - TermNet atd. Rozvoj ústavu v podmínkách nedostatečného financování vědy je obtížný (autorka uvádí, že státní rozpočet Polska vyčleňuje na rozvoj vědy pouze 0,47 %) a IINTE musí sám aktivně vyhledávat finanční zdroje. Dnes dosahuje samofinancování 30 % (prodejem vědeckých publikací, informačních produktů a služeb), a to i za stavu, kdy sám jeho „klient“ - celá sféra vědeckých informací - trpí nedostatkem financí a navíc nepochopením těch, kteří rozhodují o budoucnosti ekonomiky. Autorka vyjmenovává rozpracované oblasti a budované databáze a upozorňuje na témata, jež byla pro ústav i finančně přínosná (např. výzkum malých a středních podniků jako nové kategorie uživatelů informací, analýza možností prodeje produktů a služeb v oblasti podnikatelských informací a navazující databáze a adresář institucí produkujících podnikatelské informace). Zdůrazňuje, že udržení vysoké vědecké úrovně je sice dnes problémem, avšak chce-li si ústav zachovat tvář, nemůže fungovat jen jako pouhé informační středisko, ale především jako organizace vytvářející „instrumentář“ oboru vědeckých informací.

94. EISENSCHITZ, Tamara

Internet law and information policy [Internetový zákon a informační politika] / Tamara Eisenschitz

In: Aslib Proc. - [London]. - 0001-253X. - 50, č. 9 (1998), s. 267-273. Lit. 9.

Elektronické informační služby umožňují daleko více než ekvivalentní služby analogové. Vlastníci autorských práv však naléhají na určitou regulaci, resp. omezení při využívání informací, přičemž uživatelé chtějí mít co možno nejvolnější přístup k informacím bez jakékoli kontroly. Elektronické sítě přitom dovolují rychlé a přesné kopírování a přenos informací potenciálně po celém světě, z čehož plyne stále naléhavější nutnost regulace používání informací. To by měl umožnit připravovaný internetový zákon. Ten by byl aplikací informačního zákona vztahujícího se na distribuovanou síť nebo WWW. Aplikace se týká jak všeobecného informačního zákona, tak specifického zákona, který by se zabýval jedinečnými webovskými situacemi. Diskutuje se o rozsahu působnosti internetového zákona jak z hlediska autorů, tak z hlediska uživatelů. Autorka navrhuje, aby informační specialisté mohli pracovat na takových místech, kde by byli oprávněni řídit rozvoj webovských zdrojů v kontextu informační společnosti.

95. HACKEN, Richard

The Current State of European Studies in North America and of Scholarly Publishing in Western Europe [Současný stav evropských studií v Severní Americe a vědeckých publikací v západní Evropě] / Richard Hacken

In: J. Acad. Librarianship. - [Stamford]. - 0099-1333. - 24, č. 3 (1998), s. 201-207.

Americký pohled na oblast vědeckého publikování, vědecké přípravy a vědy vůbec přináší řadu zajímavých srovnání. Úvaha nad údaji statistických ročenek UNESCO a nad publikacemi zabývajícími se rozvojem vědy a její globalizace se dotýká následujících problémů: úzké zájmy vědeckého bádání, změny ve struktuře vysokoškolské

výchovy a vědeckých institucí v zemích Evropy (v tomto případě západní, střední i východní), růst počtu vysokoškolsky kvalifikovaných lidí v Evropě a USA, prudký rozmach knižní a časopisecké produkce, závislost zisku vydavatelů vědeckých materiálů na jejich odběru knihovnami, vztah severoamerické knihovny - evropských nakladatelů a vydavatelů, rozšíření nadnárodních vydavatelských organizací, nedostatek finančních prostředků v knihovnách, postavení dolaru ve srovnání s měnami evropských států, vztah mezi využíváním klasických tištěných materiálů a elektronických informačních médií vědeckovýzkumnými pracovníky.

96. JAENECKE, Joachim

Bestandserhaltung in der Bibliothèque nationale de France, Paris : Bericht über einen Besuch von Mitgliedern des Unterausschusses für Bestandserhaltung des DFG-Bibliotheksausschusses [Péče o fondy ve Francouzské národní knihovně v Paříži : Zpráva o návštěvě členů podvýboru pro péči o fondy Knihovního výboru Německé vědecké společnosti] / Joachim Jaenecke

In: Bibliotheksdiens. - [Berlin]. - 0006-1972. - 33, č. 2 (1999), s. 262-270.

Skupina pěti německých odborníků navštívila v červnu 1998 Francouzskou národní knihovnu (BNF) v její nové budově v Paříži (Tolbiac) a také její nové Technické středisko nedaleko Paříže (Centre technique de la BNF, Bussy-Saint-Georges v Marne-la-Vallée). Člen skupiny seznamuje s prostorami budovy v Tolbiacu, zejména se systémem studoven a jejich vybavením, s programem digitalizace (Gallica), a dále s organizací, metodami a technikami práce oddělení specializovaných na ochranu a správu fondů monografií, periodik a audiovizuálních materiálů. V části věnované Technickému středisku autor popisuje zařízení laboratoří pro restaurování, konzervaci a mikrofilmování, kapacitu pro údržbu starých fondů i nových přírůstků a péči o povinné výtisky deponované ve zvláštním skladišti. Závěrem jsou porovnány možnosti německých knihoven s prostorovými, finančními i technickými podmínkami Národní knihovny Francie.

97. Ježegodnyje itogi dejatel'nosti knižnoj industrii Zapada [Roční výsledky knižního průmyslu na Západě]

In: Kniž. delo. - [Moskva]. - 0869-6039. - č. 3-4 (1998), s. 60-71.

Přehled, který publikuje ruský časopis „Knižnoje delo“ každoročně, přináší číselné údaje o výsledcích nakladatelské činnosti a knižního obchodu ve Velké Británii, Francii a USA za rok 1997 (a pro srovnání i za rok 1996). Je doprovázen stručným hodnocením výsledků a naznačím trendů a zprávami o závažných událostech v uvedených oblastech. Jednotlivé země jsou hodnoceny v následujících kategoriích: Velká Británie - bestsellery roku, vydávání knih podle tematických skupin, ceny knih, ekonomické ukazatele činnosti některých nakladatelství; Francie - bestsellery roku, vedoucí nakladatelé, vedoucí firmy na knižním trhu, objem knižního obchodu, export; USA - bestsellery roku, vedoucí nakladatelské korporace a nakladatelské značky, ekonomické ukazatele činnosti vedoucích firem, objem knižního obchodu (včetně údajů o exportu amerických knih), výtělky v knižních nakladatelstvích USA (včetně příkladů výtělků čtyřia dvacetí manažerů třinácti nakladatelských firem).

98. JONES, Clare - GOULDING, Anne

Is the female of the species less ambitious than the male? : The career attitudes of students in departments of information and library studies [Je žena v zásadě méně ambiciózní než muž? : Postoje studentů katedry informační vědy a knihovnictví ke kariéře] / Clare Jones, Anne Goulding

In: J. Libr. Inform. Sci. - [London]. - 0961-0006. - 31, č. 1 (1999), s. 7-19. Lit.

Po přehledu prací uveřejněných k tématům souvisejícím s postoji žen zaměstnaných v knihovnictví k profesní kariéře (ženy a management, psychologický postoj ke kariéře atd.) seznamují autorky s metodikou a výsledky dotazníkového šetření postgraduálních studentů dvou kateder informační vědy a knihovnictví (174 a 84 respondentů, z toho 82 % žen). Odpovědi na otázky směřující ke zjištění vlastního hodnocení ambicí, postojů a předností při výkonu profese jsou shrnuty do 14 tabulek a podrobně komentovány. Výsledky potvrdily některé poznatky jiných studií (význam rodinného života pro ženu, důvody volby povolání aj.), zároveň ale ukázaly, že tradiční chápání sociální role ženy neovlivňuje psychiku knihovnic natolik, aby se zřekly aspirací na vedoucí místa a neangažovaly se ve svém povolání stejně jako muži.

99. KILTON, Thomas D.

Bibliotheken in den neuen Bundesländern: zu ihrer Situation in den Jahren 1992 und 1998 : Ein Vergleich aus der Sicht eines amerikanischen Bibliothekars [Knihovny v nových spolkových zemích: situace v letech 1992 a 1998 : Srovnání z pohledu amerického knihovníka] / Thomas D. Kilton

In: Bibliotheksdiens. - [Berlin]. - 0006-1972. - 33, č. 2 (1999), s. 288-301. Lit. 3.

Autor článku, odborný referent pro německou literaturu v knihovně univerzity v Illinois, navštívil na jaře 1992 země bývalé NDR, aby obnovil profesionální kontakty s některými univerzitními, zemskými a městskými veřejnými knihovnami. Uvádí jmenovitě všechny knihovny a pracovníky, s nimiž jednal. Všiml si pozitivních a negativních důsledků společensko-politických změn pro situaci v německém knihovnictví a vlivu čtyřicetileté izolace od západního světa zejména na stav knihovních fondů a vybavenost informační technikou. Dále informuje o návštěvách německých

odborníků v knihovnách USA v průběhu 90. let a o upevnění těchto styků. V létě 1998 navštívil autor tytéž německé knihovny. S neskrývaným obdivem konstatuje výrazný pokrok jak v modernizaci pracovních postupů a čtenářského provozu, tak v obnově fondů, budov a jejich vybavení. V závěrečné poznámce porovnává současnou situaci německých knihoven s americkou realitou, zejména co do postavení a financování knihoven a vztahu správních orgánů ke knihovnám.

100. KIMLIČKA, Štefan

Kooperační systém Pro Scientia [Kooperační systém Pro Scientia] / Štefan Kimlička

In: Kniž. Inform. - [Martin]. - 1210-096X. - 31, č. 7 (1999), s. 249-255. Lit. 5.

Cílem projektu „Pro Scientia - dokumentace a prezentace vědy a vzdělávání na Slovensku“ je vybudovat kooperační systém zpracování a evidence publikací a kvalifikačních prací na slovenských akademických a vysokoškolských pracovištích a vytvořit příslušnou virtuální databázi na základě dodržování mezinárodních bibliografických a komunikačních standardů. Ve spolupráci se systémem Slovenské národní bibliografie tak budou účastníci projektu (ústřední odborné, univerzitní, akademické knihovny a Slovenská národní knižnica) participovat také na tvorbě souborného katalogu a databáze šedé literatury. Podrobněji je popsán časový plán projektu, jehož přípravná fáze započala již v roce 1998; na listopad 1999 pak bylo plánováno vyhodnocení poloprovozu v pilotních knihovnách, formulování grantových projektů pro druhou - rozšiřující - etapu atd. Je publikováno schéma kooperačního systému a organizačně funkční model kooperující knihovny, citovány metodické materiály vytvořené již v první etapě projektu. Součástí projektu je též ověření vybraných softwarových produktů a technologií - požadavky na software jsou vyjmenovány. Výsledkem projektu budou kromě přístupu k záznamům ve virtuální databázi SCIENTIA-SK také tištěné výstupy a statistiky potřebné pro nejrůznější akreditace a evaluace, pro podávání a hodnocení grantů a pro řízení vědy.

101. KOEHLER, Wallace C., Jr.

Classifying Web sites and Web pages : the use of metrics and URL characteristics as markers [Klasifikace webovských stránek a webovských dokumentů : Použití různých měření a charakteristik URL k jejich popisu] / Wallace C. Koehler, Jr.

In: J. Libr. Inform. Sci. - [London]. - 0961-0006. - 31, č. 1 (1999), s. 21-31. Lit.

Popis způsobu práce počítačových vědců i knihovníků s WWW, při níž využívají tradičních metod knihovnictví a informatiky jako katalogizace a klasifikace k tomu, aby zavedli pořádek v chaosu webu. Zkoumají se možnosti katalogizace při práci s tak efemérními materiály, jaké se na webu objevují, a určité jedinečné charakteristiky webu. Navrhuje se párování automatizovaného filtrování a měření katalogizačního procesu při vytváření webovského záznamu, přičemž je zvlášť zohledněna efemérní podstata webovských dokumentů a schopnost měřit charakteristiky URL (Uniform Resource Locator - jednotný lokátor zdroje) a webovského dokumentu a automaticky je převést do katalogizačních záznamů. Uvádějí se výsledky pokračujícího dlouhodobého výzkumu 361 náhodně vybraných webovských dokumentů a jejich stránek. Data z nich jsou shromažďována v týdenních intervalech za použití souboru programů Flashsite 1.01. Byly zkoumány čtyři způsoby pořádání informací na webu: postkoordinované rejstříky klíčových slov a plných textů; použití prekoordinovaných i postkoordinovaných filtrů nebo identifikátorů zdrojového dokumentu autory nebo indexátory; použití tezurů a tabulek třídění; bibliometrické metody zahrnující mapování hypertextových spojení a dalších citačních systémů. Dochází se k závěru, že lze nalézt techniku, která by umožňovala monitorování webovských stránek i dokumentů.

102. LAMBERT, Jeanne

Art contemporain : Politique d'acquisition [Současné umění : Akviziční politika] / Jeanne Lambert

In: Bull. Bibl. France. - [Paris]. - 0006-2006. - 44, č. 2 (1999), s. 57-62.

Článek vychází ze zkušeností autorky z práce v mediátce Vysoké školy výtvarných umění v Paříži (École nationale supérieure des beaux-arts - ENSBA), není však pouhým popisem této knihovny, i když v textu jsou některé její aktivity a funkce připomenuty (prioritami mediátky jsou umění po roce 1945 se zvláštním zřetelem k 60. a 70. letům, a pak specifické problémy současnosti, k nimž se umělecká tvorba vyjadřuje - místo ženy v umění a feminismus, problém intimního a stále pohyblivější hranice mezi veřejným a osobním, tělo od doby body artu, kulturní menšiny a multikulturalismus, vazby umění a politiky, mondializace, ekologie a městská kultura atd.). Autorka se snaží především o obecnější reflexi problému budování multimediálního fondu v knihovně-mediátce, která slouží specifické skupině uživatelů, klade si za cíl být aktivním činitelem v pedagogickém procesu školy i pomocníkem při uměleckém hledání jejích studentů; chce dokumentovat současné umění a jeho nejširší - výše naznačený - kontext a zároveň nabízet východiska referenčního charakteru, tj. naplňovat i anticipační funkci. Na příkladech dokumentuje obtížnost vymezení pojmu současné umění, zachycení jeho vztahů s realitou i zvláštnosti jeho metod a tím i problematičnost východisek práce akvizitéra. V metodické části příspěvku upozorňuje např. na limity tradičních akvizičních zdrojů a na související specifika a časovou náročnost akvizice v instituci uvedeného typu.

103. LI, Suzanne D.
Library Services to Students with Diverse Language and Cultural Backgrounds [Knihovní služby studentům z odlišného jazykového a kulturního prostředí] / Suzanne D. Li
In: J. Acad. Librarianship. - [Stamford]. - 0099-1333. - 24, č. 2 (1998), s. 139-143. Lit. 9.
Po úvodní informaci o počtu zahraničních studentů na Městské univerzitě v New Yorku (City University of New York - CUNY) a po přehledu literatury vztahující se k otázkám uspokojování jejich studijních potřeb vysokoškolskými knihovnami popisuje autorka průzkum, který provedla knihovna jedné z fakult CUNY formou skupinového interview. Shrnuje a komentuje názory studentů na prostředí, v němž studují, na podmínky ve studovněch, na elektronické vyhledávání dokumentů a úplnost fondů vzhledem k jejich oboru studia, na pomoc ze strany knihovníků, vybavenost kopírovacími přístroji. Připojen je dotazník použitý v průzkumu skupin studentů a poznámka, jak na připomínky studentů reagovalo vedení knihovny.
104. MATVEJEVA, Irina Germanovna
Konferencija „Biblioteki v period Vtoroj mirovoj vojny: sud'by kollekcij, problemy poiska i rekonstrukcii“ [Konference „Knihovny v období druhé světové války: osudy sbírek, problémy jejich vyhledávání a rekonstrukce“] / Irina Germanovna Matvejeva
In: Inform. Bjul. Ros. Bibl. Assoc. - [Sankt-Peterburg]. - č. 12 (1998), s. 230-233.
Ruská národní knihovna v Petrohradě (RNB) organizuje společně se sekci dějin knihovnictví Ruské knihovnické asociace pravidelné konference k historii knihoven. Konference pořádaná v říjnu 1998 v Petrohradě se zaměřila na osudy ruských knižních sbírek v období druhé světové války a těsně po jejím skončení. Referáty přinesly zajímavé informace o činnosti významných vědeckých a odborných knihoven (knihovny Akademie věd, Ústřední námořní knihovny, knihovny Hlavní astronomické observatoře) i knihoven veřejných, zejména v období leningradské blokády. Zazněly příspěvky o rozvoji knihovní vědy v období války. Další blok byl věnován problémům vyhledávání a rekonstrukce knihovních fondů, jejichž celistvost v době války utrpěla, s tím spojeným právním otázkám, problému navrácení přesunutých sbírek a jejich uchování. Některé nové údaje se objevily v příspěvcích hostů z Nizozemska a USA. Účastníci konference přijali dokument, v němž oceňují úsilí knihovníků o vytvoření pravdivého obrazu o dějinách ruských knihovních sbírek. Velký praktický význam pro tuto činnost má zákon z roku 1996 „O vlastnických právech ke kulturním cennostem přemístěným na území Ruské federace v důsledku druhé světové války“. S politováním konstatují, že vzhledem k nedostatku informací ruští odborníci stále nemohou vytvořit úplný obraz o ztrátách ruských knihoven v době války. V roce 1996 byl v RNB vytvořen výbor pro otázky přesunutých knihovních fondů; jeho úsilí je nutno podpořit aktivnější činností knihoven v regionech. V dokumentu je v této souvislosti předložen návrh, aby ministerstvo kultury vytvořilo stálou komisi pro určování definitivního místa uložení knih, rukopisů, ale i archivních materiálů, muzejních exponátů a dalších kulturních cenností, jež byly přesunuty v důsledku války.
105. MOROZOVSKIJ, M.
Sto krupnejšich izdatel'stv Rossii [Sto největších nakladatelství Ruska] / M. Morozovskij
In: Kniž. delo. - [Moskva]. - 0869-6039. - č. 3-4 (1998), s. 26-32.
Přehledový a hodnotící článek zachycuje vývoj ruských nakladatelství v letech 1996-1997 a upozorňuje na změny v první stovce nejvýznamnějších nakladatelů. V Rusku bylo v roce 1997 vydáno 45 026 titulů knih a brožur v celkovém nákladu 435 972 700 výtisků, což představuje oproti roku 1996 velký nárůst: o 24,3 % co do počtu vydaných titulů, o 3,5 % co do celkových nákladů a o 10 % co do objemu autorských archů. Kromě uvádění paušálních hodnot autor sleduje posuny ve skupinách nakladatelů podle četnosti vydávaných knih, uvádí tabulku sta nejúspěšnějších nakladatelů podle několika ukazatelů (počet vydaných publikací, celkový náklad, náklad v přepočtu na autorské archy aj.), charakterizuje podíl vedoucí „stovky“ na celkových výsledcích nakladatelské sféry v Rusku. Dále analyzuje podíl vedoucích nakladatelů na jednotlivých sektorech knižního trhu (krásná literatura, dětská literatura, literatura ekonomická, právnícká, vědecká, technická, zdravotnická). Z uvedených skutečností a zejména ze srovnání s výsledky minulých let autor vyvozuje, že na ruské nakladatelské scéně dochází ke koncentraci a stabilizaci.
106. NICHOLS, David M.
Computer supported cooperative work and libraries [Počítačově podporovaná spolupráce a knihovny] / David M. Nichols
In: Vine. - [London]. - 0305-5728. - č. 109 (1999), s. 10-15. Lit. 13.
Počítačově podporovaná spolupráce (Computer Supported Cooperative Work - CSCW) je oblast výzkumu, která se zabývá problémy spojenými s navrhováním počítačových systémů podporujících spolupráci mezi lidmi. Popisuje se, jak lze CSCW aplikovat v knihovnách. CSCW vznikla již v 60. letech, ale o jejím využití v knihovnách bylo napsáno poměrně málo. CSCW přitom lze použít především ve specializovanějších knihovnických činnostech

vyžadujících spolupráci jednak mezi zaměstnanci knihovny samotnými, jednak mezi uživateli a zaměstnanci, a také spolupráci mezi uživateli. Stručně se popisují jednotlivé oblasti spolupráce. Dochází se k závěru, že CSCW by mohla značně zlepšit a zefektivnit práci v knihovnách i v jejich bezprostředním okolí. Týká se to rovněž sbírek elektronických dokumentů či kombinace elektronických a fyzických sbírek. Na druhé straně i knihovny mohou podle autora hodně přispět k rozvoji výzkumu a vývoje v CSCW.

107. POLOTOVSKAJA, I. L.

Sozdanije informacionno-kul'turnogo centra „Russkaja emigracija“ v S.-Peterburgskoj gosudarstvennoj akademii kul'tury [Vytvoření kulturního a informačního střediska „Ruská emigrace“ v Petrohradské státní akademii kultury] / I.L. Polotovskaja

In: Inform. Bjul. Ros. Bibl. Assoc. - [Sankt-Peterburg]. - č. 12 (1998), s. 187-189.

Na knihovnicko-informační fakultě Petrohradské státní akademie kultury vzniklo kulturní a informační středisko „Ruská emigrace“. Jeho cílem je koordinovat úsilí řady petrohradských institucí zabývajících se studiem kulturologických a sociologických aspektů fenoménu „ruského zahraničí“ („ruskoje zarubež'je“), poskytovat informační služby (vytvořit databáze bibliografických a faktografických informací), soustředit se na vyhledávání informací o dokumentech pojednávajících o uvedené problematice a na jejich lokalizaci, rozvíjet vlastní výzkumnou činnost (zpracovává se téma „Studium informačních zdrojů v kultuře ruské emigrace“, které předpokládá scientometrickou analýzu zahraničních toků dokumentů, bádání v oblasti nakladatelských aktivit emigrace, soustředování biobibliografických informací atd.), organizovat výstavy, semináře a konference. Vznik uvedeného střediska podpořili představitelé významných zahraničních slavistických pracovišť - slovanských oddělení Veřejné knihovny New Yorku, knihoven Stanfordské univerzity a Kolumbijské univerzity, katedry slavistiky Newyorské univerzity a dalších institucí.

108. Projekt INFOVEK Slovensko [Projekt INFOVEK Slovensko]

In: Bull. Slov. Asociácie Knižníc. - [Bratislava]. - 7, č. 2 (1999), s. 48-50.

Na Slovensku vznikl národní projekt informatizace sítě základních a středních škol (s perspektivou napojení dalších institucí, samosprávy atd.) nazvaný INFOVEK Slovensko. Cílem je vybudovat do roku 2003 plně funkční informační síť, do níž bude zpočátku zapojeno 300-500 škol (především gymnázia, střední odborné a některé základní školy), a postupně tak vytvořit ze škol střediska, z nichž se bude dále šířit informatizace a informační dovednosti. Na základních a středních školách mají být zřízeny informační učebny vybavené v průměru deseti počítači napojenými na internet. Součástí projektu je příprava žáků-uživateli informačních technologií a program masové výuky angličtiny. „Internetizace“ školství je považována za katalyzátor reformy vzdělávacího systému - očekává se aktivnější přechod od memorování informací a pasivního přijímání učiva k aktivnímu vyhledávání informací a samostudiu již na základních školách. Bližší informace o projektu viz <http://www.infovek.sk>.

109. REA, Jay Weston

A Core Collection Strategy for Protecting Undergraduate Education at a Comprehensive University [Vytváření jádra fondu na pomoc studentům všeobecné univerzity] / Jay Weston Rea

In: J. Acad. Librarianship. - [Stamford]. - 0099-1333. - 24, č. 2 (1998), s. 145-150. Lit. 21.

Článek zobecňuje zkušenosti knihovny univerzity východní části státu Washington (Eastern Washington University - EWU) s tvorbou základního fondu knih a časopisů - takového, který by i při trvalém snižování rozpočtu uspokojoval studijní potřeby studentů třinácti fakult různých oborů. V úvodu je podrobný rozbor americké literatury, která se touto otázkou zabývá a v níž je vymezen pojem „jádro fondu“ (core collection). Hlavní část popisuje cestu knihovny EWU k vypracování vlastního postupu výběru titulů časopisů pro základní fond podle devíti nejčastěji užívaných bibliografických indexů a výběru knih podle kritérií „Choice“ (průběžně vydávané doporučující bibliografie pro vysokoškolské knihovny). V poslední části jsou shrnuty zásady přidělování zbývajících finančních prostředků knihovnám fakult na nákup specializovaných informačních zdrojů.